

בְּנֵי צִיּוֹן

"זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ"

עַל הַכְּתוּב בְּעֶשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת (שְׁמוֹת כ', ח'), "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ", פִּרְשׁ רַש"י: "תִּנּוּ לֵב לְזַכּוֹר תְּמִיד אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, שְׂאֵם נִזְדַּמֵּן לָךְ חֶפְצֵי יָפֵה – תִּהְיֶה מְזַמֵּינֵנוּ (=מִיַּחַד אוֹתוֹ) לְשַׁבָּת".
וְאִילוֹ הֶרְמַב"ן מִפֶּרֶשׁ: "וְעַל דְּרָךְ הַפֶּשֶׁט אָמְרוּ (בְּמַכִּילֵתָא), שֶׁהִיא מְצוּהַ שֶׁנִּזְכּוֹר תְּמִיד בְּכָל יוֹם אֶת הַשַּׁבָּת, שְׁלֹא נִשְׁכַּחְהוּ, וְלֹא יִתְחַלֵּף לָנוּ בְּשָׂאֵר הַיָּמִים. כִּי בְּזוֹכְרֵנוּ אוֹתוֹ תְּמִיד, יִזְכּוֹר מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל עֵת, וְנוֹדָה בְּכָל עֵת שֵׁשׁ לְעוֹלָם בּוֹרֵא, וְהוּא צִוָּה אוֹתָנוּ בְּאוֹת הַזֶּה, כְּמוֹ שְׂאֵמֵר (שְׁמוֹת לֵא', יג'): 'כִּי אוֹת הוּא בִּינֵי וּבֵינֵיכֶם, וְזֶה עֵיקַר גְּדוֹל בְּאֻמוֹנַת הָאֵל".

וְהֵנָּה, בְּמַכִּילֵתָא פְּתוּב: "אָמַר רַבִּי יִצְחָק: לֹא תִהְיֶה מוֹנֵה (אֶת יָמֵי הַשְּׁבוּעַ) כְּדֶרֶךְ שְׂאֵחָרִים מוֹנִין, אֲלֵא תִהְיֶה מוֹנֵה לְשֵׁם שַׁבָּת". דְּהֵינּוּ, שְׂצָרִיךְ לוֹמַר, "הַיּוֹם יוֹם אֶחָד בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ", "הַיּוֹם יוֹם שְׁנֵי בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ", וְכוּ'.
וּכְפִי שְׂמִיבִיא גַם הֶרְמַב"ן: "הַגּוֹיִם מוֹנִין יָמֵי הַשְּׁבוּעַ לְשֵׁם הַיָּמִים עֲצָמָן, יִקְרָאוּ לְכָל יוֹם שֵׁם בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, אוֹ עַל שְׁמוֹת הַמְּשֻׁרְתִּים, כְּנוֹצְרִים, אוֹ שְׁמוֹת אַחֲרִים שִׁיקְרָאוּ לָהֶם. וְיִשְׂרָאֵל מוֹנִים כָּל הַיָּמִים לְשֵׁם שַׁבָּת – אֶחָד בְּשַׁבָּת, שְׁנֵי בְּשַׁבָּת (וְכוּ') – כִּי זוּ מִן הַמְּצוּהַ שֶׁנִּצְטוּיְנוּ בּוֹ לְזוֹכְרוֹ תְּמִיד בְּכָל יוֹם, וְזֶה פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא".
כְּלוּמַר, שֶׁהַגּוֹיִם/אוּמוֹת הָעוֹלָם קָבְעוּ כָּל אֶחָד בְּשַׁפְתָּם שֵׁם נִפְרָד לְכָל יוֹם (סְאֲנָדִי, מְאֲנָדִי וְכוּ'...) – שְׁמוֹת שְׂאִין לָהֶם שׁוֹם קֶשֶׁר לְשַׁבָּת. אֲבָל אֲנַחְנוּ, יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי אֵל חַי, אֲשֶׁר בְּרָא אֶת הָעוֹלָם לְשֵׁשֶׁת יָמִים, וְשַׁבָּת מִמְּלֶאכְתּוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, מְכַנֵּים אֶת הַיָּמִים בְּהִקְשֵׁר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: "אֶחָד בְּשַׁבָּת", "שְׁנֵי בְּשַׁבָּת", "שְׁלִישִׁי בְּשַׁבָּת" וְכוּ'.
עַל-כֵּן, רְאוּי לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְכוּן בְּכָל יוֹם בְּסוּף תְּפִילַת שַׁחֲרִית כְּאֲשֶׁר הוּא אוֹמֵר אֶת הַשִּׁיר שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם, "הַיּוֹם יוֹם... בְּשַׁבָּת קוֹדֶשׁ", יְכוּן אִזּוֹ שֶׁהוּא רוֹצֵה לְקַיֵּם בְּכָף מְצוּת "עֲשֵׂה" שֶׁל "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ".
כְּפִי שַׁכְּתָב רִבְנּוֹ הָאֲרִיז"ל בְּ"שַׁעַר הַכּוֹנְנוֹת": "וְהֵנָּה, זֶה סוּד מָה שְׂאֵמְרוּ בְּסִפְרֵי, זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. מְצוּהַ הִיא לְמַנּוֹת בּוֹ יָמֵי הַשַּׁבָּת, לוֹמַר א' בְּשַׁבָּת, ב' בְּשַׁבָּת וְכוּ'.

וְכֵן פְּתַב הֶרְמַב"ן בְּחִידוּשָׁיו עַל הַתּוֹרָה. וְהֵעֲנִין הוּא לְהוֹרוֹת כִּי כָּל יָמֵי הַחֹל תְּלוּיִים וְנִקְשָׁרִים וְנִמְשָׁכִים מִיּוֹם הַשַּׁבָּת, וּמִשֵּׁם נִמְשָׁכִים לָהֶם הָאֲרֵתָם. וְזְכוֹר הֵיטֵב עֲנִין זֶה, כִּי הוּא מְכַלֵּל רַמ"ח מְצוּת 'עֲשֵׂה', לְמַנּוֹת יָמֵי הַחֹל עַל דְּרָךְ זֶה א' בְּשַׁבָּת, ב' בְּשַׁבָּת וְכוּ'.

וְרְאוּי לָנוּ לְהִבְיֵא יֶסוּד נִפְלֵא מְרִבּוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, שִׁיּוֹם הַשַּׁבָּת נּוֹצֵר מִתְּרוּמַת שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל. שְׁכּוֹן, אָמְרוּ חוֹ"ל, מִתְּחִילָה בְּרָא הַקַּב"ה אֶת שֵׁשֶׁת יָמֵי הַשְּׁבוּעַ עִם כַּח(=28) שְׁעוֹת. אֲלֵא, שְׁלֹאֲחַר מִכּוֹן, כָּל אֶחָד מִשֵּׁשֶׁת יָמֵי הַשְּׁבוּעַ תָּרַם ד' (=4) שְׁעוֹת לְיוֹם הַשַּׁבָּת, וְנִשְׂאָרוֹ אֲצֵל כָּל אֶחָד מִיָּמֵי הַשְּׁבוּעַ כַּד(=24) שְׁעוֹת.

וּכְפִי שְׂמִיבִיא הֶרַב הַמְּקוּבֵּל הָאֱלָקִי רַבִּי בְּנִימִין הַכֹּהֵן, בַּעַל "גְּבוּל בְּנִימִין": "וְשִׁמְעֵתִי מֵאֲדָם גְּדוֹל... שֶׁהִיא אוֹמֵר מִשְׁמוֹ שֶׁל הַרְמ"ק זִלְה"ה, שֶׁמִּתְּחִילַת בְּרִיאָתוֹ שֶׁל עוֹלָם הָיוּ רְאוּיִים הַיָּמִים לְהִיּוֹת מ-כ(=28) שְׁעוֹת לְכָל אֶחָד. וְלִהְיוֹת שֶׁהָיוּ שֵׁשֶׁת יָמִים שְׁוִים, וְלֹא הָיָה לָהֶם מוֹשֵׁל וְקָצִין, בְּקִשּׁוֹ (שֵׁשֶׁת יָמֵי הַשְּׁבוּעַ) מִהַקַּב"ה שִׁיתֵן לָהֶם מְלֶךְ גְּדוֹל עַל כָּלָם. וְאָמַר לָהֶם (הַקַּב"ה): רְצוֹנְכֶם שְׂאֵתֵן לָכֶם יוֹם אֶחָד שֶׁיְהִי לָכֶם מְלֶךְ? צָרִיךְ שֶׁתְּגַדְּלוּהוּ מִשְׁלָכֶם, וְתִתְּנוּ לוֹ ד' (=4) שְׁעוֹת מְכָל יוֹם, וּבְזֶה יִהְיֶה לוֹ שְׁלִיטָה עֲלֵיכֶם, וְהוּא (יוֹם) שַׁבָּת, שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה כָּל אֶחָד ד' שְׁעוֹת, הָרִי כ"ד(=24) שְׁעוֹת שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת". (וְרְאוּי לְצִין שֶׁהַתְּרוּמָה שֶׁל ד' (=4) הַשְּׁעוֹת, הִיא בְּדִיוֹק

שְׁבַעִית מִתּוֹךְ כַּח' שְׁעוֹת. אוֹשְׁרֵי סַגֵּל)

בֵּא וְרָאָה כִּי יֶסוּד זֶה שֶׁל הַרְמ"ק, שֶׁהַקַּב"ה בְּרָא אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת מ-ד' הַשְּׁעוֹת שֶׁתְּרַמוּ כָּל אֶחָד מִשֵּׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית לְיוֹם הַשַּׁבָּת, מִשְׁתַּלֵּב לְהַפְּלִיא עִם יֶסוּד גְּדוֹל שֶׁלְּמַדְנוּ מִמִּשְׁנַתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל "אוֹר הַתַּיִים" הַקְּדוּשׁ (בְּרֵאשִׁית ב', ג'), שֶׁבְּשַׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם, בְּרָא ה' יִתְבָּרַךְ כַּח וְחִיוֹת לְעוֹלָם, רַק לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה. וּבְרֹב חֲכָמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּרָא יוֹם אֶחָד שֶׁהוּא יוֹם הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר בְּיוֹם הַזֶּה (בְּיוֹם הַשַּׁבָּת) חוֹזֵר ה' וּמִשְׁפִּיעַ חַיּוֹת לְעוֹלָם כָּלּוֹ לְעוֹד שֶׁשָׁה יָמִים.

ובגמר ששת הימים, בשבת שלאחר מכן, מושפעת עוד חיות לששת הימים הבאים, וחוזר חלילה עד סוף הבריאה, ואלמלא יום השבת, היה העולם נחרב בגמר ששת הימים, וחוזר לתהו ובהו. ומוסיף ואומר ה"אור החיים" הקדוש: שהחיות שנמשכת לעולם לעוד ששה ימים, היא רק על-ידי ישראל השומרים את השבת. ומיום שברא הקב"ה את האדם, לא היה חסר העולם צדיק-יסוד-עולם, ששמר את השבת כהלכתה, ובזכותו המשיך העולם להתקיים (אדם הראשון, ואחריו בנו שות, ומתושלה, ונח ושם, ואברהם אבינו וכו', ואפילו בעבודות מצרים שמרו ישראל את השבת). (המשיך המאמר בהרחבה באתר "בני ציון")
ו"ישמע יתרו כהן מדין חתן משה"

על הכתוב, "ו"ישמע יתרו כהן מדין חתן משה", כותב ה"כסא רחמים", שפסוק זה רומז על הצדיקים שהולכים לבית הפנסת לשלש תפילות, וקוראין "קריאת שמע" בעונתה.

ולא פאותם הרשעים, הבאים לבית הפנסת, שהוא כמאסר בשבילם, ויושבים בבית הפנסת ומדברים דברים בטלים, ושכינה צועקת ומיללת עליהם, ואומרת: "קלני מראשי, קלני מזרועי". והקב"ה אומר: "אין אני אלוה שלהם". ועל-כך אמר הקב"ה (ישעיה א, יב): "כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמס חצרי". דהינו, כאשר אתם באים לבית הפנסת או לבית המדרש, כדי "לראות פני" – להתפלל לפני. "מי בקש זאת מידכם רמס חצרי?" – מדוע אתם רומסים/משחיתים את "חצרי" (=את בית הפנסת) בדיבורים בטלים.

וזהו "ו"ישמע יתרו" – ראשי תיבות וכל (ש)דבר מברוך שאמר עד (תפילת) יח, תפח רוחו ונשמתו... ועוד מוסיף ה"כסא רחמים": "בקש" ראשי תיבות בקריאת שמע. "מידכם" – שאינכם יודעים כונות שד"י בקריאת שמע, כאשר אתם מניחים את ידכם על עיניכם. שכן, צריך להניח זרת על עין שמאל כנגד האות דל"ת (שד"י), ואגודל על עין ימין, כנגד האות יו"ד (שד"י), ואצבע ואמה וקמיצה על המצח, כנגד האות שי"ן (שד"י). (שאז מתקבל השם שד"י שלם), כדי לתקן מלכות שד"י.

ועל-כך כתוב "ו"ישמע יתרו", "ו"ישמע" – אותיות "וי שמע" – וי על כך שאין אתם יודעים לכוון "בקריאת שמע" להניח את ידכם על העינים והמצח כדי לתקן שם שד"י.

ועל-כך אומר הקב"ה: "מי בקש זאת מידכם רמס חצרי" (=אלו בתי פנסיות ובתי מדרשות). ומאחר ואין לכם כונות אלו, ומבקשים אתם לצאת מבית הפנסת במהרה כמו מבית מאסר, אתם רומסים חצרי. ("רמס" עם הכולל בגמטריה "מאסר"). ומוסיף ה"כסא רחמים" ואומר, שכל המדבר בבית הפנסת בשעת התפילה דברים בטלים, כאילו שפך זרע קדש לבטלה, רחמנא ליצולן, ואין לו מנוחה לעולם הבא.

על-כן, כל אלו המדברים בשעת התפילה, צריכים לעשות וידוי על-כך, שהוידוי בתפילה הוא כקטורת על גבי המזבח. וכמו שהקטורת מכפרת עון – כך וידוי מכפר עון. וזהו "ו"ישמע יתרו כהן" – סופי תיבות עון, וכן "ו"ישמע" ראשי תיבות יאמר וידוי, שפן (הוא) מכפר עון.

הסיפור לכבוד ההילולא של האדמו"ר הרב יהושע רוקח זצ"ל שחל ב-כג שבט

האסון נפל על ר' שמחה ביום בהיר אחד. בנו נחום חדל לפתע לראות בלי שום סיבה הגיונית. בצר לו פנה אל גדולי הרופאים, כדי למצוא מזור ותרופה לבנו, אולם ידם קצרה מלהושיע. הרופאים עצמם לא מצאו את הגורם שהוביל לעורונו של בנו. שכן, כל הבדיקות היו תקינות.

בצר לו פנה ר' שמחה אל האדמו"ר הרב יהושע רוקח. "רבי יקר" – אמר רבי שמחה אל הצדיק בבכי מר – "בני התעור, וכל הרופאים כבר התיאשו ממנו". הביט בו האדמו"ר, ואמר: "וכי מלאך ה' אני? התחת ה' אני?!"

ר' שמחה לא נבהל, ואמר לאדמו"ר: "אני אספר לך סיפור, ואז הרבי לא ידחה אותי יותר". ופאן פצח ר' שמחה וספר: "כאשר הייתי ילד קטן, הוביל אותי אבי אל האדמו"ר ש"ר שלום מבעלזא", הלא הוא אביד, כדי שיבחן אותי בלימוד התורה. ואכן, עמדתי בבחינות בשלימות, כשאני מרצה את דברי בשטף. הרבנית הצדקת, אמך, שנכחה בחדר באותה שעה, פרצה באנחה גדולה השוכרת את הלב. על מה ולמה את נאנחת? – שאל אותה בעלה האדמו"ר בפליאה. והיא ענתה לו ואמרה בשקיקה: "יהי רצון שאזכה בילד כמוהו, והצביעה עלי. 'אל תדאגי' – השיב לה הרבי – 'וילד לך בן שיאיר את פני תבל וקצוי הארץ!'. ואכן – המשיך ר' שמחה בסיפור – לאחר זמן מה נולדה אתה, הרבי. אני לא שכחתי את הדברים הללו, והם חקוקים על לבי שנים רבות. והנה, רואה אני כי התגשמה ברפתי אביד הקדוש, ואכן אתה רבנו מאיר את העולם כלו. על-כן, מבקש אני שתפא את בני ותאיר את עיניו".

"אם כך הדבר" – ענה האדמו"ר – "אלמלא את בקשתך, אולם אל תגלה זאת לשום אדם". מיד נטל האדמו"ר רבי יהושע רוקח את מטפחתו, והעביר אותה על עיניו של הילד – ומיד חזר אל הילד מאור עיניו. אי-אפשר היה לתאר את שמחתו של האב. כל אנשי העיר השתתפו בשמחה הגדולה שערך רבי שמחה. ומאז התפרסם שמו של הצדיק האדמו"ר הרב יהושע רוקח כאיש מופת ועושה נפלאות בקרב הארץ.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בְּנֵי צִיּוֹן

"זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

עַל הַפְּתוּב בְּעֶשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת (שְׁמוֹת כ', ח'), "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ", דְּרָשׁוּ חוֹז"ל בַּגְּמָרָא (פְּסָחִים קו'): "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" – זוֹכְרָהוּ עַל הַיּוֹם בְּכַנְיֵסְתוֹ" (=בְּכַנְיֵסַת הַשַּׁבָּת).

וּנְפָסֵק בְּשִׁלְחַן עֶרֶוּךְ (או"ח סימן רע"א, סעיף ד'): שֶׁ"אֲסוּר לְטַעוֹם כָּלוּם קוֹדֵם שִׁיקְדֵשׁ, אֲפִילוּ מִיָּם (אָסוּר)". וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. מִדּוּעַ אָסוּר לוֹ לְאָדָם לְטַעוֹם כָּלוּם, עַד שִׁיקְדֵשׁ?

תְּחִילָה, נִקְדָּים לְהַבִּיא מָה שְׂאוֹמֵר הַמְדַרְשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה י"א, ח'): "תַּנִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי: אָמְרָה (ה) שַׁבָּת לְפָנֵי הַקַּב"ה: רַבּוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לְכָלֵן יֵשׁ בֶּן זוּג, וְלִי אֵין בֶּן זוּג. אָמַר לָהּ הַקַּב"ה (לְשַׁבָּת): כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל הִיא בֶּן זוּגָךְ. וְכִיּוֹן שְׁעַמְדוֹ יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הָרַם סִינֵי, אָמַר לָהֶם הַקַּב"ה: זְכוֹרוּ הַדְּבָר שְׂאִמְרָתִי לְשַׁבָּת – כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל הִיא בֶּן זוּגָךְ".

מִבּוֹאֵר מִהַמְדַרְשׁ כִּי הַשַּׁבָּת הִיא בְּבַחֲיַנַּת בַּת זוּג לְכַנְיֵסַת יִשְׂרָאֵל. וְלִכְּנָן חוֹז"ל הָיוּ קוֹרְאִים לְשַׁבָּת "כְּלָהּ", כְּפִי שְׁמוּבָא בַּגְּמָרָא (בְּבֵא קָמָא ל"ב'): "דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: בּוֹאוּ וְנִצְאָ לְקַרְאֵת כְּלָהּ מְלַכְתָּא. וְאִמְרִי לָהּ (=וְאָמְרוּ לָהּ): לְקַרְאֵת שַׁבָּת (שֶׁהִיא) כְּלָהּ מְלַכְתָּא. רַבִּי יְנָאי מִתְעַטֵּף... וְאָמַר, בּוֹאֵי כְּלָהּ, בּוֹאֵי כְּלָהּ".

וְעַל-כֵּן, כְּמוֹ שְׁחָתַן צָרִיךְ לְקַדְּשׁ אֶת הָאִשָּׁה, וּבִלְאִ קִידוּשֵׁין אָסוּר לוֹ לְהַתְיַחַד עִמָּה – כִּךְ צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְקַדְּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת בְּכַנְיֵסְתָהּ, וּבִלְאִ קִידוּשֵׁין אָסוּר לְהַתְיַחַד עִם הַשַּׁבָּת וּלְהַתְעַנֵּג בָּהּ בְּמֵאֲכָל וּבְמִשְׁתָּהּ.

וְזֶהוּ שְׂאוֹמְרַת הַגְּמָרָא (פְּסָחִים קו'): "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" – זוֹכְרָהוּ עַל הַיּוֹם. כְּלוּמָר, תְּזַכּוֹר שְׁצָרִיךְ לְקַדְּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת בְּקִידוּשֵׁין. וְלִכְּנָן אָנוּ מְקַדְּשִׁים עַל הַיּוֹם בְּכַנְיֵסַת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שְׁעוֹשִׂים בְּקִידוּשֵׁי אִשָּׁה, שְׁמִבְרָכִים עַל כּוֹס יַיִן.

וּכְפִי שְׁכַתְּבַת הַ"תּוֹלְעַת יַעֲקֹב" (סוּד הַשַּׁבָּת אוֹת י', "לְקַדְּשׁ עַל הַיּוֹם"): "וְעַל דֶּרֶךְ הָאֱמֶת, מָה שְׁחִיבוּנוֹ (חוֹז"ל) לְקַדְּשׁ עַל הַיּוֹם (בְּכַנְיֵסַת שַׁבָּת), (הוּא) הוֹאִיל (=כִּיּוֹן) וְהַכְּלָה נְכַנְסַת לְחוּפָהּ, (אִם כִּךְ) צָרִיךְ לְשַׁמְחָה".

(שְׁכָן, הַקִּידוּשׁ עַל הַיּוֹם בְּשַׁבָּת הוּא כְּאִמּוֹר בְּבַחֲיַנַּת קִידוּשֵׁי אִשָּׁה. שְׁהָרִי, הַשַּׁבָּת הִיא בְּבַחֲיַנַּת כְּלָהּ, "שַׁבָּת מְלַכְתָּא", וְהִיא בַּת זוּגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלִכְּנָן צָרִיךְ לְקַדְּשׁ עַל יַיִן, שְׁמִבִּיא אֶת הָאָדָם לְיַדֵּי שְׁמִחָה).

וְכֵן פְּתַב הַמַּהֲרַש"א בְּחִידוּשֵׁי אֲגָדָה: "בּוֹאוּ וְנִצְאָ לְקַרְאֵת כְּלָהּ מְלַכְתָּא וְכוּ'. קַרְאֵת הַשַּׁבָּת 'כְּלָהּ', עַל-פִּי מָה שְׂאִמְרָה (הַשַּׁבָּת לְהַקַּב"ה): לְכָל יֵשׁ בֶּן זוּג, וְלִי לֹא נִתַּת בֶּן זוּג. אָמַר לָהּ (הַקַּב"ה לְשַׁבָּת): כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל הִיא בֶּן זוּגָךְ. וְהַשַּׁבָּת עֲצֻמָּה, הִיא כְּנִשׁוּאָה לְיִשְׂרָאֵל... כְּהַכְנַסַת כְּלָהּ לְחוּפָהּ. וְכְמוֹ שְׁעַל-יַדֵּי הַקִּידוּשֵׁין, בְּהַכְנַסְתָּהּ לְחוּפָהּ, נַעֲשִׂית הַכְּלָה נִשׁוּאָה – כֵּן בְּשַׁבָּת, בְּהַכְנַסְתָּהּ בְּקִידוּשׁ הַיּוֹם נַעֲשִׂית כְּנִשׁוּאָה לְיִשְׂרָאֵל. וְקַרְאָהּ (הַכְּתוּב) 'מְלַכְתָּא', שֶׁהִיא כְּלָת הַמֶּלֶךְ, (מְכִיּוֹן) דְּכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם. וְלָזֶה (=וְלִכְּנָן) אָמַר רַבִּי חֲנִינָא... בְּעֶרֶב שַׁבָּת קוֹדֵם כְּנִיֵסְתָהּ,

'בּוֹאוּ וְנִצְאָ לְקַרְאֵת כְּלָהּ', דְּדֶרֶךְ הַחֲתָן לְצִאֵת לְקַרְאֵת הַכְּלָהּ, כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּב (דְּבָרִים ל"ג, ב'): 'ה' מְסִינֵי בְּא' – יִצְאָ לְקַרְאֵתם (=לְקַרְאֵת יִשְׂרָאֵל), כְּחָתָן הַיּוֹצֵא לְהַקְבִּיל פָּנֵי כְּלָהּ".

מִעֲתָהּ, יוֹמֵתֵק לְפִי זֶה לְבָאֵר מָה שְׁתַּקְּנוּ חוֹז"ל בְּ-ג' הַתְּפִילוֹת שֶׁל שַׁבָּת, בְּמִקּוֹם שְׁמוּנָה עֲשָׂרָה בְּרָכוֹת רַק שֶׁבַע בְּרָכוֹת (ג' רֵאוּנוֹת, ג' אַחֲרוֹנוֹת, וּבְרָכָה אַחַת בְּאֲמֻצֵּעַ, שְׁמוֹפִירִים בְּהַ שַׁבָּת – "מְקַדְּשׁ הַשַּׁבָּת"). שְׁכָן, לְפִי הָאִמּוֹר יֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁהִיוֹת וְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל וְהַשַּׁבָּת הֵן בְּבַחֲיַנַּת חֲתָן וְכָלָהּ, עַל-כֵּן תַּקְּנוּ לָנוּ בַּתְּפִילוֹת הַשַּׁבָּת שֶׁבַע בְּרָכוֹת – כְּנִגְדַּת שֶׁבַע הַבְּרָכוֹת שְׁמִבְרָכִים אֶת הַחֲתָן וְהַכְּלָה.

(וְיֵשׁ לוֹמֵר, שְׁמִטְעֵם זֶה כְּתוּב בַּגְּמָרָא (פְּנִיחֵרִין נח'): "בֶּן נַח (=גוֹי) שְׁשַׁבַּת (בְּשַׁבָּת) – חֵיב מִיתָה". שְׁכָן, שַׁבָּת קִדְּשׁ הִיא כְּאִמּוֹר בַּת זוּגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְדִינָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הוּא כְּאִשָּׁת-אִישׁ. עַל-כֵּן, "בֶּן נַח שְׁשַׁבַּת – חֵיב מִיתָה".

וְזֹאת, מְכִיּוֹן שֶׁהָבֵא עַל אִשָּׁת-אִישׁ חֵיב מִיתָה). וְהִנֵּה, מְכִיּוֹן שֵׁישׁ דְּמִיּוֹן נִפְלָא בֵּין הַשַּׁבָּת לְבֵין בַּת זוּגָה שֶׁל הָאָדָם, אָמְרוּ חוֹז"ל בַּגְּמָרָא (בְּבֵא מִצִּיעָא נט'): "...לְעוֹלָם

יְהֵא אָדָם זְהִיר בְּכָבוֹד אֲשֶׁתּוֹ. שְׂאִין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, אֲלָא בְּשִׁבְלֵי אֲשֶׁתּוֹ, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית יב):
'וְלֹאֲבָרֶם הֵיטִיב (הַקֹּב"ה) בְּעִבְרָה' (=בְּזִכּוֹת שְׂרָה אֲשֶׁתּוֹ). וְהִינּוּ דְאָמַר לְהוּ רַבָּא לְבַנֵּי מְחוּזָא (=וְהוּוּ שְׁאֵמַר רַבָּא לְבַנֵּי
מְחוּזָא): אוֹקִירוּ לְנַשְׁיְכוּ כִּי הֵיכִי דַתְּעִתְרוּ... ("=כְּבָדוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם כְּדֵי שֶׁתְּעִשְׂרוּ).

מְבוֹאָר מִפְּאֵן, כִּי עֵינֵי הַבְּרָכָה בְּבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא בְּזִכּוֹת אֲשֶׁתּוֹ, כְּפִי שְׁאֵמַר הַחֶכֶם מִכָּל אָדָם (מִשְׁלֵי יח, כב):
"מְצָא אִשָּׁה – מְצָא טוֹב, וַיִּפֶק רְצוֹן מֶה". וְכֵן הוּא גַם בְּעֵינֵי הַשֶּׁבֶת. שְׁכָן, מֵאַחַר וְהַשֶּׁבֶת הִיא בֵּת זִוְגָם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, בְּבַחֲנֵינָא אִשָּׁה, אֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה בְּבֵיתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲלָא בְּזִכּוֹת הַשֶּׁבֶת, כְּמֵאמַר הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ (יְתָרוֹ פח):
"כָּל בְּרַכְאָן דְּלַעֲיִלָא וְתָתָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא תְּלִין" (=כָּל הַבְּרַכּוֹת, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, תְּלוּיּוֹת בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת).
"זְכוֹר אֶת יוֹם הַשֶּׁבֶת לְקִדְשׁוֹ"

עַל מְצוֹת עֲנַג שֶׁבֶת (שְׁמִקּוּרָה בְּדַבְרֵי הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָה נח, יג): "וְקִרְאֵת לְשֶׁבֶת עֲנַג לְקִדּוֹשׁ ה' מְכַבֵּד"), אָמְרוּ חו"ל
בְּגִמְרָא (שֶׁבֶת קיח): "אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשׁוּם רַבִּי יוֹסִי: כָּל הַמְּעַנֵּג אֶת הַשֶּׁבֶת, נוֹתֵנִין לוֹ נַחְלָה בְּלֵא מְצָרִים, שְׁנֵאמַר
(יִשְׁעִיָה נח): 'אִזּוּ תִתְעַנֵּג עַל ה'... וְהֵאֲכַלְתִּיךָ נַחְלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ'".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, שֶׁהַמְּצוּהָ הִיא לְעֲנַג אֶת הַשֶּׁבֶת, וְלֹא לְעֲנַג אֶת עַצְמָנוּ. שְׁהָרִי, לֹא כְּתוּב "כָּל הַמְּעַנֵּג אֶת עַצְמוֹ
בְּשֶׁבֶת", אֲלָא כְּתוּב "כָּל הַמְּעַנֵּג אֶת הַשֶּׁבֶת". וְכִפִּי שְׁכַתָּב עַל-כֵּן בְּחַרְפִּיפּוֹת הַשֶּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ (מִסְכַּת שֶׁבֶת, גַּר מְצוּהָ אוֹת לו):
"כָּל הַמְּעַנֵּג אֶת הַשֶּׁבֶת, וְלֹא אָמְרוּ כָּל הַמְּעַנֵּג (עַצְמוֹ) בְּשֶׁבֶת, כִּי הָאָדָם לֹא יִהְיֶה פּוֹנֵתוֹ עַל עַצְמוֹ לְעֲנַג, רַק יַעֲשֶׂה
הָעֲנַג בְּשִׁבְלֵי כְּבוֹד שֶׁבֶת, וְהוּוּ 'וְקִרְאֵת לְשֶׁבֶת עֲנַג', שֶׁתְּקַרָּא לְהַשֶּׁבֶת עֲנַג. כְּעֵינֵין מִי שְׁמִזְמִין אוֹרַח חָשׁוּב וְגָדוּל,
שְׁעוֹשֶׂה סְעוּדָה לְכְבוֹדוֹ, וּבְלֵא הָאוֹרַח הִיָּה קָשָׁה עָלָיו הַהוֹצָאָה וְהַתְּעַנּוּג... עַל-כֵּן אוֹתָן הַמְּמַלְאִין בְּטָנָם כְּסוּס וְכַפְרָד
אֵין הֵבִין... וְאַחַר-כֵּן מְרׁוּב מְאֻכְלָם נוֹפְלֵת תְּרַדְמָה עֲלֵיהֶם וּמְבַלִּים (=מְכַלִּים) מוֹחָם, אֵילוּ אֵינָם נִקְרָאִים מְעַנְגִים אֶת
הַשֶּׁבֶת, אֲלָא הֵם מְעַנְגִים אֶת עַצְמָם בְּשֶׁבֶת... וְהַחֶכֶם עֵינָיו בְּרֵאשׁוּ, כְּשִׁיּוֹשֵׁב לְאֻכּוֹל בְּבִקְרָא, אָף עַל גַּב שִׁיאֲכַל וַיִּשְׁתֶּה
כְּרֵאוּי, אֵין הַכּוֹנֵה הִיא לְמַלְאוֹת בְּטָנוֹ, כִּי לֹא מְנוּחָה וְעֲנַג יִקְרָא לְזֹאת, אֲלָא אֵיבוּד הַמְּאֻכָּל וְהַגּוֹף, גַּם הַפְּסוּד לְנַפְשׁ,
שֶׁלֹּא תוֹכֵל לְעַמּוֹד עַל עוֹמְדוֹ מְרׁוּב שְׁבִיעָתוֹ, כְּדֵי לְעִסּוֹק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת כְּאֲשֶׁר בְּאַרְנוֹ".
"הִנֵּה אֲנִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעֵב הָעֲנָן"

בְּכַפֵּר אַחַד בְּסִבִּיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם, הָיָה דָר יְהוּדֵי פְּשׁוּט, שֶׁלֹּא קָרָא וְלֹא שָׁנָה (=לְמַד), וְלֹא יָדַע גַּם אֶת "פִּירוּשׁ הַמִּלִּים"
בְּתַפְּיָלָה. וְלֹא עוֹד, אֲלָא שֶׁלֹּא יָדַע גַּם אֶת סֵדֵר הַתְּפִילָה, מַה צָרִיכִים לְהַתְּפַלֵּל בְּיוֹם זֶה, וּמַה לֹּא. וְהָיָה דְרָכּוֹ, שְׁבַכְל
שְׁבוּעָה הָיָה בָּא לִירוּשָׁלַיִם לְמַכּוֹר יְרֻקוֹת וּפִירוֹת בְּשׁוּק, וּמַזֶּה הָיָה מִתְּפָרְנָס. וְהָיָה גַם דְרָכּוֹ לְהִכְנֵס לְאַחַד מִרְבְּנֵי
יְרוּשָׁלַיִם, וְהָרַב הָיָה רוֹשֵׁם לוֹ עַל גֵּיר מַה לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּמִשְׁפַּחַת הַשְּׁבוּעָה הַבָּא. כִּי מְרׁוּב בְּעִירוֹתוֹ הָיָה מִתְּבַלְבֵּל,
וְלֹא הָיָה מוֹצֵא אֶת יָדָיו וְרַגְלָיו בְּסִידוֹר'. עַל-כֵּן, מוֹכְרָח הָיָה הָרַב לְרִשׁוּם לוֹ עַל כָּל יוֹם וְיוֹם לְחוּד, אֵיךְ לְהַתְּפַלֵּל.
פְּעַם אַחַת, בָּא בְּחֻדֶשׁ חֲשׁוֹן אֶל הָרַב, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁירְשׁוּם לוֹ אֶת סֵדֵר הַתְּפִילָה לְשְׁבוּעוֹת אַחְדִים רְצוּפִים, כִּי הַדְרָכִים
מְקוּלְקָלוֹת וּמְלֵאוֹת רֶפֶשׁ וְטִיט, וְלֹא יוֹכֵל לְנַסּוֹעַ לִירוּשָׁלַיִם בְּכָל שְׁבוּעָה. וְרִשְׁם לוֹ הָרַב כְּבִקְשָׁתּוֹ.

וְאַרְעָה, שְׁבִשְׁבוּעָה הַשְּׁנִי הוֹצֵרְךָ דוֹקָא לְנַסּוֹעַ לִירוּשָׁלַיִם. בָּא לִירוּשָׁלַיִם, וּלְתַמְהוֹנוֹ רָאָה שְׁכָל חֲנוּיּוֹת הַיְהוּדִים סְגוּרוֹת.
נִבְהַל הַיְהוּדֵי: שְׂמָא, חָס וְשָׁלוֹם, טַעָה בְּחִשְׁבוֹנוֹ, וְהַיּוֹם יוֹם הַשֶּׁבֶת? שְׁהָה קָצַת לְיַד חֲמוּרוֹ, וְרָאָה שְׁיְהוּדֵי אַחַד הוֹלֵךְ,
וְטָלִית וְתַפְּלִין תַּחַת זְרוּעוֹ. נְתִישְׁבָה דַעַתּוֹ, שְׁהַיּוֹם אֵינּוּ יוֹם הַשֶּׁבֶת, אֵךְ עֲדִין הוּא עוֹמֵד וְתוֹהָה: סוֹף סוֹף, מַה יוֹם
מִיּוֹמִים? נִגַּשׁ אֶל אוֹתוֹ יְהוּדֵי שְׁהָלֵךְ בְּרָחוּב, וּשְׂאֵלוֹ לְפִשְׁרֵי הַדְּבָר. הַשִּׁיבוּ הַיְהוּדֵי, שְׁהַיּוֹם יוֹם תְּעִנִית צִיבוּר. נִשְׁתוּמָם
הַכְּפָרִי עַל הָרַב, עַל שֶׁלֹּא רִשְׁם לוֹ אֶת הַתְּעִנִית בְּתוֹךְ אֵילוּ הַיָּמִים, וְלָבוּ נִתְמַלָּא צַעַר, עַל שֶׁנִּכְשַׁל בְּשְׁנֵי דְבָרִים: עַל
שְׂאֲכַל בְּיוֹם תְּעִנִית, וְכֵן עַל שֶׁלֹּא הַתְּפִילָה כְּדַת תְּפִילָה שֶׁל תְּעִנִית צִיבוּר. וּמִיד עֲזַב אֶת חֲמוּרוֹ וְעִגְלָתוֹ בְּתוֹךְ הַשׁוּק,
וְרָץ אֶל בֵּית הָרַב. מִשְׁפָּא לְבֵית הָרַב, לֹא מְצָאוּ בְּבֵיתוֹ. לְשְׂאֵלָתוֹ הֵיכָן הוּא, הַשִּׁיבוּ לוֹ בְּנֵי בֵּיתוֹ, שְׁהָרַב נִמְצָא בְּבֵית
הַכְּנַסָּת. מִיד רָץ בְּבִהְלָה אֶל בֵּית הַכְּנַסָּת, נִגַּשׁ אֶל הָרַב וּפְרָץ בְּכִי: "הֵיִתְכּוֹן, רַבִּי? מַה זֹאת עָשִׂית לִי?". וְהָרַב לֹא
מִבִּין אֶת דְּבָרָיו, וְשׂוֹאֵלוֹ: "מַה יֵשׁ בְּנִי?". "אֵיךְ מַה יֵשׁ?". – הַשִּׁיבוּ הַכְּפָרִי – "הֵלֵא הַיּוֹם תְּעִנִית צִיבוּר, וּכְבוֹדוֹ לֹא
רִשְׁם לִי זֹאת כְּלָל, וְנִכְשַׁלְתִּי גַם בְּאֲכִילָה וְגַם בְּתַפְּיָלָה". אָמַר לוֹ הָרַב: "הֲרַגְעָה בְּנִי. אֵין זֶה יוֹם תְּעִנִית קְבוּעַ, אֲלָא
תְּעִנִית עַל עֲצִירַת גְּשָׁמִים, שְׁגוֹרְנוּ בִירוּשָׁלַיִם". "וּמַה זֶה" – שְׂאֵל הַכְּפָרִי – "תְּעִנִית עַל עֲצִירַת גְּשָׁמִים?". הַסְּבִיר לוֹ
הָרַב, שְׂאֵם לֹא יוֹרְדִים גְּשָׁמִים, וַיֵּשׁ חֲשֵׁשׁ לְמַפּוֹת רַעַב, גּוֹזְרִים תְּעִנִית, וּמִתְּפַלְלִים לָהּ יִתְבַּרַךְ שִׁירְדוּ גְּשָׁמִים. תְּמָה
הַכְּפָרִי: "וְכִי בְּשִׁבְלֵי כֵּךְ צָרִיכִים לְגוֹזֵר תְּעִנִית?". "אֲלָא, מַה צָרִיכִים לַעֲשׂוֹת לְפִי דַעַתְךָ?" – שְׂאֵל אוֹתוֹ הָרַב. הַשִּׁיב
הַכְּפָרִי: "אֲנִי, בְּהִיעָצֵר הַמָּטָר עַל שְׂדוֹתַי, הַנְּנִי יוֹצֵא אֶל הַשָּׂדֶה, וְאוֹמַר לָהּ: 'אֲבָא! אֲנִי זָקוּק לְגְשָׁמִים!', וּמִתְחִילִים
הַגְּשָׁמִים לְרִדֵת". כְּשִׁשְׁמַע הָרַב דְּבָרִים אֵלֶּה, אָמַר לוֹ: אֲדַרְבָּא, לָךְ וְנִסָּה גַם כְּפֵאן לַעֲשׂוֹת כֵּן. מִיד יָצָא הַכְּפָרִי אֶל חֲצַר
בֵּית הַכְּנַסָּת, הַתְּחִיל לְבַכּוֹת, וְאָמַר: "אֲבָא! כְּלוּם אֲפִשְׁר שְׁבַנְיָךְ שְׁבַעֵר הַקְּדֵשׁ יִגְוַעוּ חָס וְשָׁלוֹם בְּרַעְבָּ? הֵלֵא אֶתָּה רוֹאָה
שְׁהֵם זָקוּקִים לְגְשָׁמִים!". וְתַכְּף הַתְּחִילוֹ לְרִדֵת גְּשָׁמֵי בְּרָכָה. (עַל-פִּי הַחֲסִיד ר' רַפָּאֵל וּוְלָף ז"ל מִסְקוּלֵי, גְּלִיצְיָה, שְׁשַׁמַּע מְהָרַב
הַחֲסִיד ר' אֶלְטֵר יֶאֱזוּלִיִּצְר ז"ל, שְׁשַׁמַּע בְּעַצְמוֹ מִהַצְדִּיק ר' מֵאִיר"ל מִפְּרִימִשְׁלָאן זִיע"א) שְׁבֶת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"בְּרוּךְ אַתָּה ה' מְקַדֵּשׁ (אֶת) עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי חֲפָה וְקִדּוּשֵׁינִי" (מִתּוֹךְ בְּרַכַּת הָאִירוֹסִין)

עַל הַנֶּאֱמָר בְּסֵדֶר הָאִירוֹסִין, "בְּרוּךְ אַתָּה ה' מְקַדֵּשׁ (אֶת) עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי חֲפָה וְקִדּוּשֵׁינִי", אוֹמְרִים חוֹ"ל הַקִּדּוּשִׁים, שְׁבַמְעַמְד הָרַ סִינִי, בְּשַׁעַת מִתְּן תּוֹרָה, אֲכַן קִדֵּשׁ הַקַּב"ה (שֶׁהוּא כְּבִיכּוֹל הַחֲתָן) אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל(=הַכֶּלֶה), עַל-יְדֵי חֲפָה וְקִדּוּשֵׁינִי. הַקִּדּוּשֵׁינִי הָיוּ עַל-יְדֵי מְסִירַת לוחות הַבְּרִית, וְהַחֻפָּה הִיְתָה כַּאֲשֶׁר כָּפָה עֲלֵיהֶם הַקַּב"ה אֶת הָהָר כְּגִיגִית(=הַעֲמִיד אֶת הָהָר עֲלֵיהֶם).

אִם כֵּן, שׁוֹאֲלִים הַמְּפָרְשִׁים, הֵיכֵן מְצִינּוּ שֶׁהַקַּב"ה אָמַר לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, "הָרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי"? שֶׁהָרִי, יְדוּעַ שְׁבַעַת הַחֻפָּה אוֹמֵר הַחֲתָן לְכֶלֶה: "הָרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי".

אוֹמֵר עַל-כֵּן הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת": יְדוּעַ, שְׁכַאֲשֶׁר אוֹמֵר הָאִישׁ לְאִשָּׁה "הָרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי", הָרִי הוּא מְקַדֵּשׁ וּמֵיחַד אוֹתָהּ רַק לוֹ בְּלֶבֶד, וְלֹא לְשׁוּם אָדָם אַחַר בְּעוֹלָם. וְלָכֵן, אִם הַחֲתָן אֵינוֹ אוֹמֵר אֶת הַמְּלָה "לִי" – הַכֶּלֶה אֵינָה מְקוֹדֶשֶׁת. וְכֵן עָשָׂה גַם הַקַּב"ה. כַּאֲשֶׁר חָנּוּ יִשְׂרָאֵל לְפָנָי הָרַ סִינִי, אָמַר לָהֶם ה': "וְהִיְתָם לִי סֻגְלָה(=מִיּוֹחָדִים) מִכָּל הָעַמִּים", וּבְתִיבָה "לִי" קִדֵּשׁ וַיַּחַד אֶת יִשְׂרָאֵל רַק לוֹ מִכָּל הָעַמִּים.

וְהִנֵּה יְדוּעַ מָה שֶׁאֲמָרוּ חוֹ"ל (ויקרא רבה ב, ב'): "כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמָר (בו) 'לִי' – אֵינוֹ זֶה לְעוֹלָם, לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא לְעוֹלָם הַבָּא". וְלָכֵן נִמְצָא, כִּי מָה שֶׁקִּדֵּשׁ הַקַּב"ה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּמִלָּה "לִי", הָיָה כְּדֵי שֶׁהַקִּדּוּשֵׁינִי יִתְקַיְמוּ לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", שֶׁמָּה שֶׁקִּדֵּשׁ הַקַּב"ה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּמִלָּה "לִי", הוּא מְשׁוּם שְׁבַמְלָה זֶה נִרְמָזוּ יַחַד הַקַּב"ה עִם כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. שְׁכֵן הָאוֹת לִי הִיא הָאוֹת הַגְּבוּהָה מִבֵּין כָּל כַּב' הָאוֹתִיּוֹת, כְּדֵי לֹאמֹר: "כִּי גְדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד". וְכֵן, הָאוֹת לִי רּוֹמֶזֶת בְּצוּרְתָהּ עַל שְׁמוֹ שֶׁל ה' יִתְבַּרְךָ. (הָאוֹת לִי מוֹרְכֶבֶת מֵהָאוֹת כ', וּמֵהָאוֹת ו' עַל גְּבֵה, שֶׁהֵם בְּגִימְטְרִיָּה 26 – שֵׁם "הוּיָה" בְּרוּךְ הוּא).

לְעוֹמֶת זֹאת, הָאוֹת י' הִיא הַקְּטָנָה מִבֵּין כָּל כַּב' הָאוֹתִיּוֹת, וְהִיא רּוֹמֶזֶת עַל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנַּת "הַמְּעַט מִכָּל הָעַמִּים". נִמְצָא, שֶׁהַחִיבוּר בֵּין הָאוֹת לִי, הָרּוֹמֶזֶת כַּאֲמוֹר לַה' יִתְבַּרְךָ, לְבֵין הָאוֹת י', הָרּוֹמֶזֶת לְיִשְׂרָאֵל, מוֹרָה עַל זִיווּג הַקַּב"ה עִם כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וְעַתָּה, בֹּא וּרְאֵה, שֶׁהַמְּלָה "יִשְׂרָאֵל" עֲצָמָה מוֹרָה עַל יַחַד כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל עִם הַקַּב"ה. שְׁכֵן, הָאוֹת י' בְּתַחֲלִילַת הַמְּלָה (יִשְׂרָאֵל) רּוֹמֶזֶת עַל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כַּאֲמוֹר בְּבַחֲיַנַּת "הַמְּעַט מִכָּל הָעַמִּים". וְאֵילוֹ הָאוֹת לִי בְּסוֹף הַמְּלָה, שֶׁהִיא הַגְּבוּהָה מִבֵּין כָּל כַּב' הָאוֹתִיּוֹת, רּוֹמֶזֶת לְשְׁמוֹ שֶׁל ה' יִתְבַּרְךָ, שֶׁהוּא "כִּי גְדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד". וּבֵין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת נִמְצָאוֹת הָאוֹתִיּוֹת אַרְשׁ. וְזֹאת, כְּדֵי לֹאמֹר לָךְ שֶׁהוּא יִתְבַּרְךָ אַרְשׁ אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי חוֹפָה וְקִדּוּשֵׁינִי (ב.צ). וְהִנֵּה, אוֹמְרִים חוֹ"ל בְּגִמְטְרָא: "בְּשַׁעַת שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה(=חֲטָא הַעֲגָל), יָשַׁב הַקַּב"ה עֲלֵיהֶם בְּדִין לְחִיבָם, שֶׁנֶּאֱמָר: 'הֲרַף מִמֶּנִּי וְאֲשַׁמִּידֶם וְאִמְחָה אֶת שְׁמֵם'...(1)בַּא לְחַתּוּם גְּזֹר דִּינָם (לְמִיתָה), שֶׁנֶּאֱמָר: 'זָבַח לְאֱלֹהִים (אַחֲרֵים) יִחָרֶם, בְּלִתֵּי לַה' לְבָדוּ'.

מָה עָשָׂה מֹשֶׁה? נָטַל אֶת הַלּוּחוֹת מִיָּדוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, כְּדֵי לְהַשִּׁיב אֶת חֲמָתוֹ. וְלָמָּה הִדְבַּר דּוֹמָה? לְשׂוֹר שֶׁשָּׁלַח שְׁלִיחַ לְקַדֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה. הַלֵּךְ הַשְּׁלִיחַ אֶל הָאִשָּׁה, וּרְאֵה שֶׁקִּלְקָלָה(=נִנְתָּה) אוֹתָהּ הָאִשָּׁה עִם אִישׁ אַחֵר. מָה עָשָׂה? נָטַל אֶת כְּתוּבָתָהּ שֶׁנָּתַן לוֹ הַשֹּׁר לְקַדֵּשָׁה וּקְרָעָהּ. אָמַר אוֹתוֹ הַשְּׁלִיחַ: מוֹטָב שֶׁתְּדוֹן אֶת הָאִשָּׁה כְּפָנוּיָה, וְלֹא כַּאֲשֶׁת-אִישׁ. כֵּן עָשָׂה מֹשֶׁה. פִּיּוֹן שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת מַעֲשֵׂה הַעֲגָל, מִיָּד נָטַל אֶת הַלּוּחוֹת וְשִׁבְרָם. אָמַר מֹשֶׁה: מוֹטָב שֶׁיְהִיוּ גִידוּנִים כְּשׁוֹגְגִים(=שֶׁחֲטָאוּ בְּלֹא כּוֹנֵה) וְאֵל יִהְיוּ גִידוּנִים כְּמִזִּידִים(=שֶׁחֲטָאוּ בְּכוֹנֵה).

וְהִנֵּה כִּידוּעַ, הַבַּעַל חָיַב בְּשֶׁאֲרָה(=לְחָם) כְּסוּתָהּ(=בְּגָד) וְעִנְתָהּ שֶׁל אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "שֶׁאֲרָה כְּסוּתָהּ וְעִנְתָהּ(=יַחֲסִי אִישׁוֹת) לֹא יִגְרַע".

אִם כֵּן, פִּיּוֹן שֶׁהַקַּב"ה קִדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּמִתְּן תּוֹרָה, חָיַב הוּא לְתַתּ לָהֶם לְחֵם לְאֶכּוֹל וּבְגָד לְלָבוֹשׁ. וְזֶהוּ שֶׁאֲמַר

יעקב אבינו: "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש". "ונתן לי" – כיון שהוא יתברך קדש את ישראל במלה "לי", אם כן, חייב הוא יתברך כביכול בשארה(=לחם), כסותה(=בגדה) של כלתו, כנסת ישראל. אולם, צריכים אנו לדעת, שכשם שהוא יתברך חייב כביכול בשארה(=לחם) וכסותה(=הבגד) של כלתו, כנסת ישראל – כך גם הכלה כנסת ישראל, חייבת לעשות את רצון החתן, הקב"ה. ולכן, ברוב מצות התורה שצונו ה' יתברך, כתוב "וידבר ה' אל משה...דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם". ולכאורה קשה כאן. שכן, היה לו(=לה' יתברך) לומר למשה: "דבר אל בני ישראל", ומדוע הוסיף הקב"ה "ואמרת אלהם"?

אלא, אומרים דורשי רשומות, הקב"ה קדש את ישראל בכל מצוה ומצוה, ולכן כתוב: "ואמרת אלהם". "אלהם" – ראשי תיבות "הרי את מקודשת לי". וזאת, כדי לומר לישראל, שאמנם החתן הקב"ה חייב בשארה וכסותה של הכלה, כנסת ישראל. אולם גם לכלה ישנן חובות כלפי החתן – לקיים את כל מצות התורה. על-פי זה יאיר לנו להבין, מדוע ימי חדש אלול ועשרת ימי תשובה הם ימים של רצון טוב, שבו מקבל הקב"ה באהבה את השבים אליו בתשובה. שכן, בימים אלו, "החתן"/הקב"ה מבקש לעשות "שלום בית", ולהתפייס עם "כלתו", כנסת ישראל לקראת השנה החדשה.

ועל-כך רומזים לנו אותם ארבעים יום שעלה משה שנית לקבל את הלוחות: לי(=30) יום מראש חדש אלול, עד ראש השנה, ו-י(=10) ימים עד למחרת יום הכיפורים – הרי "לי"(=40) ימים, כנגד הקידושין של "לי" – כדי להזכיר לכנסת ישראל, למרות מעשיה, היא עדין כלתו ואהבתו של בעלה, הקב"ה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"אנכי ה' אלהיך" (כ' ב')

על פתיחה זו של עשרת הדיברות, שנינו במדרש: זהו שנאמר: "ראש דברך אמת" (תהילים קיט' קס'). מדרש תמוה זה מוסבר על-ידי חכמים אחרונים בדרך הבאה: האות הראשונה בעשרת הדיברות היא א' ("אנכי ה' אלהיך"). האות הראשונה במשנה היא מ' ("מאימתי קורין את שמע בערבית?"). האות הראשונה בתלמוד הבבלי היא ת' ("תנא היכא קאי?"). משלש ההתחלות הללו מתקבלת המלה "אמת", ועל-כך רומז הכתוב בתהילים: "ראש דברך – אמת".

"מלמד שפפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית"

על הפתוב: "ויתיצבו (ישראל) בתחתית ההר", דורשים חז"ל בגמרא: "שפפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית(=העמיד את ההר עליהם), ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה – מוטב. ואם לאו – שם תהא קבורתכם...". והנה, אומרים חז"ל, שלעתיד לבוא יטענו אומות העולם לפני הקב"ה: למה לא כפית גם עלינו את ההר, ולא הכרחת אותנו לקבל את התורה, כמו שעשית לבני ישראל?

כדי לענות על-כך המשיל המגיד מדובנא משל, לשתי נשים שבאו לרופא: אחת ספרה לו שהתינוק שלה חלה, ומזה כמה ימים הוא אינו מכניס אכל לפיו. אמר לה הרופא לתת לו תרופות, והזהיר אותה, שלא תכריח אותו לאכול, עד שיבקש. האשה השניה ספרה לרופא שהיא גמלה את הילד מיניקה, ועתה אין הוא רוצה לאכול כלום. ולה אמר הרופא, שתפתח את פיו בכח, ותכניס לו מאכלים.

תמהו הנשים על-כך, ושאלו את הרופא, למה לזו אמר כך ולשניה ההיפך? ענה להן הרופא: נכון שעל פניו השאלות נראות זהות, שהרי שני הילדים לא רוצים לאכול. אבל, התינוק הראשון סובל ממעיו, ולכן צריך לתת לו לנוח, ואסור להכריחו לאכול. ואילו התינוק השני רעב וצריך לאכול. שפן, עד עתה היה רגיל לינוק מחלב אמו. אולם, עתה, כאשר נותנים לו אכל רגיל, הוא סבור שמאכילים אותו אכל מקולקל. לכן צריך להלעיט אותו בכח שיראה שהאכל טעים. והנמשל הוא: עם ישראל מטבעו הוא עם קדוש. אבל עדין לא טעם מהתורה, ואינו יודע כי היא מתוקה מדבש, לכן צריך לתת לו ממנה בכח, לכפות אותה עליהם, ואז יקימה ברצון. אבל, אומות העולם, טבען מושחת, הם מקולקלים – ולכן אין טעם להכריחם לקבל אותה, כי לעולם לא יכירו בערכה.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בְּנֵי צִיּוֹן

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵךְ אֶל הָעָם וְקִדְשָׁתֶם"

עַל הַפְּתוּב, "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵךְ אֶל הָעָם וְקִדְשָׁתֶם", אוֹמְרִים חו"ל, שֶׁהַקִּב"ה קִדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל כְּחַתָּן הַמְּקֻדָּשׁ אֶת הַכֹּהֵן. וְאוֹלָם הַקִּב"ה עָשָׂה אֶת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ שְׁלִיחַ לְקִדְשׁ אֶת הַכֹּהֵן/כְּנִיסַת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שְׁמִבּוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ (דְּבָרִים רַבָּה ג', יב'): "וְהַחֲתָן נוֹתֵן שְׂכָר (לְשְׁלִיחַ). וּמִמֵּי לְמַדְנּוֹ (זֹאת)? מֵהַקִּב"ה, (ש) בְּשָׂעָה שְׁקֻדֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל בְּסִינַי, דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת יט'): "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵךְ אֶל הָעָם וְקִדְשָׁתֶם...". וּמִי כָּתַב הַשְּׁטָר הַזֶּה? מֹשֶׁה. מִנֵּינָ? שְׁנֵאמָר (דְּבָרִים לא'): "וַיִּכְתַּב מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת". וּמָה שְׂכָר נָתַן לוֹ הַקִּב"ה (לְמֹשֶׁה, שֶׁהָיָה הַשְּׁלִיחַ לְקִדְשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל)? זֵיו הַפְּנִימִים, דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת לד'): "וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרָן עוֹר פָּנָיו".

עַנְיָן זֶה יֵשׁ לָנוּ לְלַמּוֹד גַּם מִמָּה שְׁכָתוּב בְּמִתְּן תּוֹרָה, בְּפִרְשָׁתָנוּ (שְׁמוֹת יט', יז'): "וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת הָעָם לְקִרְאַת הָאֱלֹהִים מִן הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְבוּ בְּתַחֲתִית הַהָר". וּפִרְשׁ רש"י בְּשֵׁם הַמְּכִילָתָא: "מְגִיד, שֶׁהַשְּׂכִינָה יֵצְאָה לְקִרְאֲתֶם כְּחַתָּן הַיּוֹצֵא לְקִרְאַת כֹּהֵן".

עַל-פִּי זֶה יוֹמַתֵק לָנוּ לְהַבִּין אֶת הַמִּשְׁנֵי הַכְּתוּב: "וַיִּתְיַצְבוּ בְּתַחֲתִית הַהָר". וְעַל-כֵּן דְּרָשׁוּ חו"ל (שַׁבָּת פח'): "מְלַמֵּד, שְׁכַפְּפָה עֲלֵיהֶם (הַקִּב"ה) אֶת הַהָר כְּגִיגִית(=הַעֲמִיד אֶת הַהָר עֲלֵיהֶם)".

וְכַתֵּב הַ"מִּטָּה מֹשֶׁה" (ח"ג הַכְּנֶסֶת כֹּהֵן פ"א): "שֵׁן כָּל הַמְּנַהֲגִים שֶׁל (ה)חַתָּן וְ(ה)כֹּהֵן, אָנוּ לְמַדִּים מִמִּתְּן תּוֹרָה, שֶׁהֵשֵׁם (יְתִבְרַךְ) הָיָה מְרָאָה עֲצוּמוֹ כְּחַתָּן נֶגֶד (ה)כֹּהֵן, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שְׁכַתֵּב הַתּשׁב"ץ (סִימָן תס"ו). וְלָכֵן, מְכַנְּסִין אוֹתָם(=אֶת הַחַתָּן וְהַכֹּהֵן) תַּחַת הַחוּפָּה, כְּ(מוֹ שְׁכַתוּב): "וַיִּתְיַצְבוּ בְּתַחֲתִית הַהָר". (שְׁכָן, הַהָר הָיָה עַל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ חוּפָּה).

וְכֵן שְׁנֵינוּ בְּמִשְׁנָה (תַּעֲנִית כו'): "צְאִינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְךְ שְׁלֹמֹה בַּעֲטָרָה שְׁעֵטָרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חַתְּנָתוֹ וּבְיוֹם שְׁמִחַת לְבוֹ'. בְּיוֹם חַתְּנָתוֹ, זֶה מִתְּן תּוֹרָה. וּבְיוֹם שְׁמִחַת לְבוֹ', זֶה בְּנֵין בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ, שֶׁיִּבְנֶה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אֲמֵן". נִמְצָאנוּ לְמַדִּים מְכַל זֶה, שֶׁהַקִּב"ה הוּא כְּבִיכּוֹל חַתָּן, אֲשֶׁר קִדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּבַחֲנֵי כֹהֵן, עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה(=הַכְּתוּבָה).

וְעַל כֵּן אָנוּ מְבָרְכִים בְּבִרְכַּת הָאִירוּסִין: "בְּרוּךְ אַתָּה ה' מְקֻדָּשׁ (אֶת) עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי חֲפָה וְקִדּוּשִׁין". וְצָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, הֲרֵי אֲמָרוּ חו"ל (מִשְׁנֵה קִדּוּשִׁין א'): "הָאִשָּׁה נִקְנִית בְּשֵׁלֶשׁ דְּרָכִים...נִקְנִית בְּכֶסֶף, בְּשֵׁטָר, וּבְבִיָּאָה(=יַחֲסִי אִישׁוֹת)". אִם כֵּן, אִיךְ קִדֵּשׁ הַקִּב"ה אֶת יִשְׂרָאֵל? בְּקִדּוּשֵׁי כֶסֶף, אוּ בְקִדּוּשֵׁי שֵׁטָר אוּ בְבִיָּאָה? עַל-כֵּן עוֹנָה "בַּעַל הַטּוֹרִים" וְאוֹמֵר, הַקִּב"ה קִדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל שְׁלֹשֶׁת הַקְּנִינִים - "בְּכֶסֶף, בְּשֵׁטָר, וּבְבִיָּאָה". וּכְפִי דְבָרֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שְׁמוֹת יט', ד'): "וְאַבִּיא אֶתְכֶם אֵלַי. מָה אֲשֶׁה, נִקְנִית בְּכֶסֶף, בְּשֵׁטָר, וּבְבִיָּאָה - אִף יִשְׂרָאֵל כֵּן. בְּכֶסֶף - זֶה בִּיזַת מְצָרִים(=הַכֶּסֶף וְהַזֶּהָב שְׁאִסְפוּ יִשְׂרָאֵל בְּמְצָרִים, וְכֵן מִמְּרַכְבוֹת פְּרָעָה, שֶׁטְּבָעוּ בָּיָם סוּף). בְּשֵׁטָר - זֶה הַתּוֹרָה, שְׁנֵאמָר (דְּבָרִים לג', ד'): 'תּוֹרָה צְוָה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה, אֵל תִּקְרִי(=תִּקְרָא) מוֹרְשָׁה, אֲלֵא מְאוֹרְסָה. בְּבִיָּאָה - זֶהוּ שְׁנֵאמָר (יְחֻזְקָא טו', ח'): וְאַפְרָשׁ כְּנָפֵי עֲלֶיךָ...וְאָבּוֹא בְּבִרִית אִתְךָ'. לָכֵן אָמַר הוֹשַׁע שְׁלֹשׁ פְּעָמִים 'וְאַרְשִׁתֶּיךָ לִי' (הוֹשַׁע ב', כ"א-כ"ב). וְאַבִּיא בְּגַמְטָרִיא בְּבִיָּאָה".

וַיֵּשׁ לֹאמֵר לְפִי זֶה, שְׁמָה שְׁקֻדֵשׁ הַקִּב"ה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּבַחֲנֵי בִיָּאָה, הָיָה עַל-יְדֵי מְצוֹת בְּנֵין הַמְּקֻדָּשׁ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת כה', ח'): "וַעֲשׂוּ לִי מְקֻדָּשׁ וְשְׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם". שְׁכָן מוּבָא בְּמִדְרָשׁ (תְּנִי דְבֵי אֱלִיהוּ יז'): "כִּינּוֹן שְׁקִבְלוֹ יִשְׂרָאֵל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּשְׁמִחָה, וְאֲמָרוּ 'כֹּל אֲשֶׁר דָּבַר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע', מִיָּד אָמַר הַקִּב"ה לְמֹשֶׁה, שְׁיֹאמֵר לְיִשְׂרָאֵל שִׁיעֲשׂוּ לוֹ מִשְׁכָּן, שְׁנֵאמָר: 'דָּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל...וַעֲשׂוּ לִי מְקֻדָּשׁ וְשְׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין מִדְרָשׁ זֶה. וְכִי מָה הַקָּשֶׁר בֵּין מָה שְׁקִבְלוֹ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה וְאֲמָרוּ "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", לְבֵין מְצוֹת בְּנֵין בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ ('וַעֲשׂוּ לִי מְקֻדָּשׁ וְשְׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם')?

אָךְ, לְפִי הָאִמּוֹר יֵשׁ לֹאמֵר, שְׁלִפְנֵי מִתְּן תּוֹרָה שְׁלַח הַקִּב"ה אֶת מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְשְׂאוֹל אוֹתָם, אִם הֵם מְסַכְּמִים

לְקַבֵּל אֶת הַקִּידוּשִׁין שֶׁל הַקַּב"ה.

וּמָה שְׂאֵמַר לָהֶם הַקַּב"ה (עַל-יְדֵי מֹשֶׁה), (שְׁמוֹת יט', ו'): "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכְתַּת כְּהֹנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ". הוּא כְּנֶגֶד מָה שֶׁהֲחֵתָן אוֹמֵר לְכֹלָה: "הָרִי אֶת מְקוֹדְשֵׁת לִי". וְכִיּוֹן שֶׁהַסְּפִימוּ יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ "נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמָע" – כְּלוּמָר, הַסְּפִימוּ לְקַבֵּל אֶת הַקִּידוּשִׁין שֶׁל הַקַּב"ה – מִיַּד אָמַר לָהֶם הַקַּב"ה: "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם" – כְּדֵי שִׁיְהִיָּה קִידוּשִׁין שְׁנִמְסְרוּ בְּבִיָּאָה. וּכְמוֹ שֶׁהֲחֵתָן מִתְיַחַד עִם הַכֹּלָה לְאַחַר הַחֻפָּה בְּבֵית אֶחָד שֶׁזֶה בְּבַחֲבִינַת "בִּיָּאָה", כֶּךָ רָצָה הַקַּב"ה לְהִתְיַחַד עִם יִשְׂרָאֵל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְלִהְיוֹת אֶת שְׁכִינָתוֹ עֲלֵיהֶם.

וּלְפִי זֶה מְבוֹאֶרֶת הַיֵּטֵב כְּוֹנֵת הַמִּדְרָשׁ: "כִּיּוֹן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּשִׂמְחָה, וְאָמְרוּ 'כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמָע" – נִמְצָא, שִׁישְׂרָאֵל קִבְּלוּ בְּרָצוֹן אֶת הַקִּידוּשִׁין שֶׁל הַקַּב"ה, וְנִתְקַדְּשׁוּ כְּבִיכּוֹל אֵלָיו, יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְלָכֵן "מִיַּד אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, שִׂיאֵמַר לְיִשְׂרָאֵל שִׁיעֲשׂוּ לוֹ מִשְׁכָּן, שִׁנְאָמַר 'דִּבֶּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם". שָׁכַן, הַקַּב"ה (=הַחֲתָן) רָצָה לְהִשְׁלִים אֶת הַיִּיחּוּד עִם כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל (=הַכֹּלָה) בְּבֵית אֶחָד (=בֵּית הַמִּקְדָּשׁ), כְּדֵי לְהַשְׁפִּיעַ עַל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל (=הַכֹּלָה) אֶת טוֹבוֹ. (עַל פִּי "אוֹרְהַ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהַ"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"טו' בַּשְּׁבֻט – רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָנוֹת"

שְׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ב'): "אֶחָד בַּשְּׁבֻט (הוּא) רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן, כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. (ו) בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים, (שִׂיאֵשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן הוּא) בַּחֲמִישֵׁה עָשָׂר בּו(=ב-טו' בַּשְּׁבֻט)".

וּפִרְשׁ רַש"י, שֶׁהַטַּעַם לְכֶךָ שִׂיאֵשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן הוּא ב-טו' בַּשְּׁבֻט הוּא "שְׁכַבְר עֶבֶר רוּב יָמוֹת הַגְּשָׁמִים... וְנִמְצָאוּ הַפִּירוֹת חוֹנְטִין עֵתָה". ("חֲנִיטָה"=רֹאשִׁית הַתְּהוּוֹת הַפְּרִי). מִכַּאֵן לּוֹמְדִים אָנוּ, כִּי טו' בַּשְּׁבֻט הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָנוֹת, כִּיּוֹן שֶׁבָּיּוֹם זֶה מִתְחִלָּה הַחֲנִיטָה שֶׁל הַפִּירוֹת.

בְּשִׁלְחַן עֲרוּף (או"ח סימן קלא' סעיף ו') מְבוֹאֵר, ש-טו' בַּשְּׁבֻט הוּא אֶחָד מֵאוֹתָם יָמִים טוֹבִים, שֶׁבָּהֶם יִשְׂרָאֵל אֵינֶם אוֹמְרִים "תַּחֲנוּן", וְאֵינֶם נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם. וְכַתֵּב הַ"מְגִן אֲבִרָהֶם" (ס"ק טו'): "ב-טו' בַּשְּׁבֻט – (חַל) רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָנוֹת, וְנוֹהֲגִין... לְהַרְבּוֹת בְּמִינֵי פִירוֹת שֶׁל אֵילָנוֹת".

וְהִנֵּה, עַל הַכְּתוּב בַּמִּשְׁנָה: "אֶחָד בַּשְּׁבֻט (הוּא) רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן...". אוֹמֵר הַגֵּה"ק רַבִּי צְדוּק מְלוּבְלִין זי"ע בְּסִפְרוֹ "פְּרֵי צְדִיק", שֶׁרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ רַבִּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא נִקְט כֹּאֵן בַּמִּשְׁנָה בְּלִשׁוֹן יַחִיד ("רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן", וְלֹא כַּתֵּב "לְאֵילָנוֹת", בְּלִשׁוֹן רַבִּים), וְזֹאת, כְּדֵי לְרַמּוֹז לָנוּ שֶׁצְּרִיף הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל וְלַעֲשׂוֹת בְּיוֹם זֶה תִּיקוֹן עַל חֲטָא אָדָם הָרֹאשׁוֹן, שְׁחָטָא וְאָכַל מֵהָאֵילָן – מַעֲץ הַדַּעַת. כִּפִּי שְׂאוּמֶרֶת הַגְּמָרָא (בְּרֻכּוֹת מ'): "אֵילָן שְׂאָכַל מִמֶּנּוּ אָדָם הָרֹאשׁוֹן – רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: גִּפֶּן הָיָה...".

וְצְרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, שֶׁבָּיּוֹם טו' בַּשְּׁבֻט, רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן, שֶׁהוּא כְּאֵמֹר יוֹם חֲנִיטַת הַפִּירוֹת, בְּיוֹם זֶה נִידוֹן הָעוֹלָם, אִם יִשְׂאֵר הַקְּלָקוּל בְּפִירוֹת הָאֵילָן, כִּפִּי שֶׁנִּתְקַלְקַל לְאַחַר חֲטָא אָדָם הָרֹאשׁוֹן. אוֹ שֶׁנִּזְכָּה לְתַקֵּן אֶת הַקְּלָקוּל הַזֶּה, וְלְהַכְנִיס בָּהֶם (=בְּפִירוֹת הָאֵילָן) בְּרָכָה, כְּמוֹ שִׁיְהִיָּה לְעֵתִיד לְבוֹא. וְלָכֵן, אָנוּ נוֹהֲגִים לְהַרְבּוֹת ב-טו' בַּשְּׁבֻט בְּאֲכִילָה מִפִּירוֹת הָאֵילָן, וּבְבִרְכָה עֲלֵיהֶם, כְּדֵי לְהַכְנִיס בָּהֶם בְּרָכָה וְקְדוּשָׁה, וּבְכֶךָ לְתַקֵּן אֶת הַקְּלָקוּל שֶׁהַכְּנִיס אָדָם הָרֹאשׁוֹן בְּפִירוֹת הָאֵילָן, כְּאֲשֶׁר אָכַל מַעֲץ הַדַּעַת. (עַל פִּי "אוֹרְהַ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהַ"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבֵּת לַה' אֵלֶקֶיךָ, לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה" (כ' י')

מְסוּפָּר עַל הָאֵדְמוּ"ר רַבִּי יִשְׂרָאֵל יִצְחָק מֵאֲלֶפְסֵנְדֵּר זצ"ל, שֶׁפָּעַם בָּא אֵלָיו סוּחַר אֶחָד, וְהִתְאוּנָן (=הִתְלוּנָן) שֶׁהוּא מְנַהֵל חֲנוּת שְׂאִינָה מְכַנִּיסָה לוֹ כְּדֵי פְּרָנְסָתוֹ. הַבֵּין הָאֵדְמוּ"ר מִתּוֹךְ דְּבָרָיו, שֶׁהִלָּה נִכְשָׁל, וּפּוֹתַח אֶת בֵּית מִסְחָרוֹ בַּשְּׁבֻט. אָמַר לוֹ הָרַב: אִם תִּהְיֶה מוּכָן לְצַרְפְּנֵי כְּשׁוֹתְף לְלֹא מְעוֹת(=תְּשֻׁלוּם) בְּחֻלְק שֶׁל חֲמִישֵׁה עָשָׂר אַחֲזוּזִים שֶׁל פְּרָנְסָתְךָ, אֲנִי מְבִטִּיחְךָ שֶׁפְּרָנְסָתְךָ תִּהְיֶה בְּטוֹחָה... מִיַּד הַסְּפִים הָאִישׁ בְּרָצוֹן רַב, וּמִיַּד כְּתָבוּ שְׁטַר שׁוֹתְפוֹת בֵּינֵיהֶם, כְּדָת וְכִדִּין. לְאַחַר הַחֲתִימָה עַל הַהֶסֶכֶם, פָּנָה הָרַב לְסוּחַר, וְאָמַר לוֹ: מֵאַחַר שֶׁכָּעַת שִׁיְךָ לִי הַחֻלְק הַשְּׁבִיעִי שֶׁל עֶסְקֶךָ, הָרִינִי בּוֹחֵר לְעַצְמִי אֶת יוֹם הַשְּׁבֻט. הָרוּחִים שֶׁל יוֹם זֶה יְהִיוּ שְׁלִי, וְהָרוּחִים שֶׁל שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה יְהִיוּ שְׁלֶךָ. לָכֵן, אֲנִי דוֹרֵשׁ מִמֶּךָ שֶׁתְּסַגּוֹר אֶת הַחֲנוּת בְּיוֹם שְׁלִי, יוֹם הַשְּׁבֻט... וְאִזּוֹ תִצְלַיִחַ בְּשִׂאֵר הַיָּמִים... שְׁמַע הָאִישׁ לְדַבְּרֵי הָרַב הַקְּדוֹשׁ, וּמֵאִזּוֹ נִשְׁתַּלְתְּחָה בְּרָכָה רַבָּה בְּעַסְקִי..."

שְׁבֻט שְׁלוֹם לְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נֹא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בְּנֵי צִיּוֹן

"וַיֵּרֵד ה' עַל הַר סִינַי אֶל רֹאשׁ הַהָר"

עַל הַפְּתוּב בְּפִרְשָׁתָנוּ (יט' כ'), "וַיֵּרֵד ה' עַל הַר סִינַי אֶל רֹאשׁ הַהָר", פִּרְשׁ רַש"י בְּשֵׁם הַמְּכִילָתָא: "יְכוּל יֵרֵד (ה' יתְבַרֵךְ) עָלָיו (=עַל הַהָר) מִמֶּשׁ? (וְהָרִי כְּתוּב)... מִן הַשָּׁמַיִם דְּבִרְתֵי עַמְכֶם' (כ', יט'). (אֵלָא), מְלַמֵּד שֶׁהַרְכִּין (הַקַּב"ה) שָׁמַיִם (ה') עָלֵיוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים, וְהִצִּיעַן עַל גְּבֵי הַהָר כְּמִצְעַע עַל הַמַּטֵּה, וַיֵּרֵד כְּסֵא הַכְּבוֹד עָלֵיהֶם".
אִם כֵּן, צְרִיכִים אֲנַחְנוּ לְהִבִּין, לְאִיזוֹ תוֹעֵלַת עֲשֵׂה הַקַּב"ה נִס כְּזֶה – לְהַרְכִּין (=לְהוֹרִיד) אֶת הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם עַל הַהָר, כְּדֵי שֶׁיֵּרֵד כְּסֵא הַכְּבוֹד עָלֵיהֶם?

נִקְדִּים לְהִבִּיא מָה שֶׁיִּדּוּעַ וּמְפּוֹרָסִם בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים בְּשֵׁם הָאֲרִיזוֹ"ל, כִּי הַשֵּׁם "אֵהוּה" הוּא שֵׁם הַדְּעַת וְהוּא יוֹצֵא מִרְאשֵׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל הַפְּסוּק: "אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", וּמְסַפְרוּ עוֹלָה לְמַגֵּן "טוֹב" (=17).
וּבְאֵרוֹ חוֹ"ל אֶת דְּבָרֵי הָאֲר"י, וְאָמְרוּ שֶׁתְּכַלִּית עֲבוּדַת ה' הִיא, שֶׁיַּחְבֵּר הָאָדָם שָׁמַיִם (=רוּחַנִיּוֹת) וְאָרֶץ (=גִּשְׁמִיּוֹת). כְּלוּמֵר, גַּם בְּעַת עֵיסוּקוֹ בְּעֵנֵי אֲרִצִּיּוֹת וּגִשְׁמִיּוֹת (=אֲכִילָה, שִׁנְיָה, פְּרִנְסָה וכו'), תִּהְיֶה כָּל כּוֹנֵנוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם – לַה' בְּלָבְדוֹ. וְהִנֵּה, חִיבוּר זֶה נֶעֱשֶׂה רַק עַל-יְדֵי עֲבוּדַת הַדְּעַת – שֶׁבְּכָל עֶסְקֵי הַגִּשְׁמִיִּים שֶׁל הָאָדָם תִּהְיֶה דְעַתוֹ לְכוֹן לְשֵׁם שָׁמַיִם בְּלָבֵד. שָׁכֵן, "דְּעַת" הוּא מְלִשׁוֹן חִיבוּר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד', א'): "וְהָאָדָם יָדַע אֶת תְּהוֹה אֲשֶׁתּוֹ". וְלָכוֹן, כְּאֲשֶׁר הָאָדָם נִמְצָא בְּעַת עֵיסוּקוֹ בְּעֵנֵי אֲרִצִּיּוֹת וּגִשְׁמִיּוֹת (=אֲכִילָה, שִׁנְיָה, פְּרִנְסָה וכו'), אִךְ כּוֹנֵנוֹ בְּכָךְ הִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם (=לַה' בְּלָבְדוֹ), אֲזִי הוּא מְחַבֵּר בֵּין הַשָּׁמַיִם (=רוּחַנִיּוֹת) וְאָרֶץ (=גִּשְׁמִיּוֹת).
וְזֶהוּ מָה שֶׁכְּתוּב (מְשִׁלֵי ג', ו'): "בְּכָל דְּרָכֶיךָ דְעָהוּ" – גַּם בְּעַת עֶסְקֵי הַגִּשְׁמִיִּים – "דְעָהוּ" – תִּדַע אֶת בּוֹרְאֵךְ, לְקַשֵּׁר כָּל מַעֲשֵׂיךָ לְשֵׁם שָׁמַיִם, עַל-יְדֵי הַדְּעַת.

וּלְפִי זֶה יוֹבֵן, מִדּוּעַ בַּחֵר הַקַּב"ה לְהַתְּחִיל אֶת הַתּוֹרָה בְּפִסּוּק "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" – כְּדֵי לְהוֹרוֹת לָנוּ, שֶׁתְּכַלִּית בְּרִיאַת שָׁמַיִם וְאָרֶץ הִיא, כְּדֵי שֶׁיּוּבֵא הָאָדָם וַיַּחְבֵּר, עַל-יְדֵי כֶּךָ שִׁיעֲשֶׂה אֶת כָּל מַעֲשָׂיו הַגִּשְׁמִיִּים לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְלָכוֹן אָמְרוּ חוֹ"ל (אֲבוֹת ב'): "וְכָל מַעֲשֵׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם".

וְזֶהוּ גַם מָה שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים ד', לט'): "וַיְדַעַת הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה אֵל לְבַבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד" – כִּי עֲבוּדַת הַדְּעַת הִיא לְחַבֵּר אֶת עֲבוּדַת ה' "בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל" עִם כָּל עֶסְקֵי "עַל הָאָרֶץ מִתַּחַת". וְזֹאת יַעֲשֶׂה הָאָדָם, עַל-יְדֵי שִׁיכוֹן בְּדְעַתוֹ, שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו הֵם כְּדֵי לְעַבֹּד אֶת ה' יַתְבַרֵּךְ.

עַל-פִּי הָאֲמוּר, יֵאִיר לָנוּ לְהִבִּין בְּמַעַט-קֵט, מִדּוּעַ הַקַּפִּיד הַקַּב"ה כָּל-כֶּךָ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה תִּהְיֶה כְּלוּלָה מִשָּׁמַיִם וְאָרֶץ שׁוּה בְשׁוּה, בְּלִי שׁוּם יִתְרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַיִּיצֵר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָ מִן הָאָדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נְשִׁמַת חַיִּים", וּפִרְשׁ רַש"י זצ"ל: "עֲשָׂאוֹ מִן הָעֲלִיּוֹנִים וּמִן הַתְּחַתּוֹנִים – גּוּף מִן הַתְּחַתּוֹנִים וְנִשְׁמָה מִן הָעֲלִיּוֹנִים. לְפִי שֶׁבִּיּוֹם רֵאשׁוֹן נִבְרָאוּ שָׁמַיִם וְאָרֶץ, בְּשִׁנְיָ (=בִּיּוֹם הַשְּׁנִי) בְּרָא רִקִּיעַ לְעֲלִיּוֹנִים, בְּשִׁלִּישִׁי תִרְאָה הַיְבֻשָּׁה לַתְּחַתּוֹנִים, בְּרִבְעִי בְּרָא מְאוּרוֹת לְעֲלִיּוֹנִים, בְּחֲמִישִׁי יִשְׂרָצוּ הַמֵּים לַתְּחַתּוֹנִים, (וּמֵאַחַר וּנְשָׂאָר יוֹם אֶחָד לְבְרִיאָה – הוּא הַיּוֹם הַשְּׁשִׁי) הוֹנֵק בְּשִׁשִׁי לְבְרוֹא (אֶת הָאָדָם) מִעֲלִיּוֹנִים וּמִתְּחַתּוֹנִים...".

נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים מְדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל רַש"י, שֶׁהִיוֹת וְרָצָה הַקַּב"ה לְלַמְּדֵנוּ דְעַת, שֶׁעִיקָר וְתְכַלִּית הַבְּרִיאָה הִיא שֶׁצְרִיךְ הָאָדָם לְחַבֵּר שָׁמַיִם (=רוּחַנִיּוֹת) וְאָרֶץ (=גִּשְׁמִיּוֹת), עַל-יְדֵי שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, לָכוֹן הַקַּפִּיד הוּא יַתְבַרֵּךְ, שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה תִּהְיֶה מְבוֹסָסַת עַל הַקַּשֵּׁר בֵּין שָׁמַיִם וְאָרֶץ. לָכוֹן, בִּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן בְּרָא ה' יַתְבַרֵּךְ שָׁמַיִם וְאָרֶץ יַחְדָּיו – "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ". בִּיּוֹם הַשְּׁנִי בְּרָא אֶת הַרְקִיעַ לְעֲלִיּוֹנִים, בִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי צִוָּה שֶׁתִּרְאָה הַיְבֻשָּׁה לַתְּחַתּוֹנִים, בִּיּוֹם הַרְבִּיעִי בְּרָא מְאוּרוֹת לְעֲלִיּוֹנִים, בִּיּוֹם הַחֲמִישִׁי יִשְׂרָצוּ הַמֵּים לַתְּחַתּוֹנִים, וּבִיּוֹם הַשְּׁשִׁי, הוּא הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן לְבְרִיאָה, בְּרָא אֶת הָאָדָם, שֶׁהוּא תְכַלִּית הַבְּרִיאָה – גּוּף מִהָאָרֶץ וְנִשְׁמָה מִהַשָּׁמַיִם – כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי כֶּךָ יִשְׁכִּיל הָאָדָם לְדַעַת כִּי תְכַלִּית הַבְּרִיאָה הִיא לְיַחַד שָׁמַיִם וְאָרֶץ, בְּבַחֲנֵית "וְכָל מַעֲשֵׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם".

אם כן יש לומר, כי מה שהקב"ה עשה נס במתן תורה, והרפין שמים על-גבי הארץ, הוא רק כדי ללמדנו, שתכלית מתן תורה היא שילמד האדם לחבר שמים וארץ, על-ידי שיעסוק בכל עניני ארציות לשם שמים – בלתי לה' לבדו. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "זכור את יום השבת לקדשו" (כ' ח')

מעיר כאן רבנו יעקב בן אשר, "בעל הטורים": כידוע יום השבת הוא היום השביעי בשבוע, ומצות שמירת השבת בפרשת "יתרו" פותחת באות השביעית (=1), ובאה בפסוק השביעי בעשרת הדברות. וכן הצינוי "לא תעשה כל מלאכה" מופנה אל שבועה: "אתה (1) ובנך (2) ובתך (3), עבדך (4) ואמתך (5), ובהמתך (6) וגרך (7)", וכנגדו תקנו חכמים שבוע מנוחות בתפילת המנחה של שבת: מנוחת אהבה (1) ונדבה (2). מנוחת אמת (3) ואמונה (4). מנוחת שלום (5) השקט (6) ובטח (7).

מן הראוי לציין, שפסוקי "ויכלו השמים והארץ..." (בראשית ב' א'-ג'), שבהם מוזכרת בתורה בפעם הראשונה קדושת השבת, כוללים 35 מילים (=7*5), ופסוקים אלה נאמרים על-ידינו בליל השבת שלש פעמים (פעמים בתפילת ערבית, ופעם כפתיחה לברכות הקדוש). וכן, תפילת "שמונה עשרה", הנאמרת בשבתות ובימים טובים, כוללת שבוע ברכות. ואף בשבת בבקר עולים לתורה שבועה קרואים...

ועוד, בפרשתנו בעשרת הדברות, מופיעה המלה שבת בקפיצות של 42 אותיות (=7 כפול 6), לומר שהשבת משפיעה ברכה לשומריה לששת ימי השבוע. כמו כן, הפרש האותיות בין השבת הראשונה בכתוב לשבת השניה הוא בדיוק 39 אותיות, לומר לך ששביית השבת היא ב-לט' (=39) מלאכות. "זכור את יום השבת לקדשו: ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך:

יום השביעי שבת ליהוה אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך..."

"לא יהיה לך אלהים אחרים על פני"

מסופר על יהודי אחד, שפיתו נשרף ועלה באש למול עיניו. עמד שם היהודי מול ביתו, האפוף להבות, הרים עיניו כלפי שמים, וצעק בקול רם: "ברוך שלא עשני גוי... ברוך שלא עשני גוי...". נדו לו האנשים ברחוב, בחושבם שנשתבשה דעתו מצער האסון...

כשהבחין בהם אותו יהודי, פנה אליהם ואמר: "לא ולא. לא יצאתי מדעתי". אבל, תארו לכם שחלילה הייתי גוי, אז גם האלהים שלי היה נשרף ועולה באש. אבל כיהודי, שמאמין בבורא עולם, הנה יש לי אלקים בשמים, שבנדאי יעזור לי לבנות בית חדש.

עשרת הדיברות

בקהילת ניקלסבורג היה נהוג, שפאשר מתמנה רב חדש, מגישים לו ראשי הקהל את יומן הקהילה, והרב הנבחר היה רושם ביומן המוגש לו תקנה חדשה שהיה מוצא לנכון לתקן באותה שעה. אולם, לאחר שרשם הרב את אותה התקנה, היו חיבים בני הקהילה לקימה ללא עוררים.

עם בחירת רבי שמואל שמעלקי כרבה של ניקלסבורג, הגישו לו ראשי הקהל את יומן התקנות, ובקשו ממנו לרשום תקנה חדשה כטוב בעיניו. אבל, רבי שמואל דחה את הרישום מיום ליום, כדי להתבונן בהליכותיהם של בני הקהילה, ובמעשיהם יום-יום. בסופו של דבר רמזו לו ראשי הקהל, שאין לדחות עוד את רישום התקנה החדשה. להפתעתם של ראשי הקהל, פתח רבי שמואל את יומן התקנות, ורשם בתוכו באותיות גדולות ומאירות עינים את עשרת הדיברות, ותוך כדי כך העיר לראשי הקהל, ואמר: "סבורני, שמכאן ולהבא יקפידו בני המקום לקיים את עשרת הדיברות. שכן, נוכחתי לדעת, שהאנשים כאן מתרשמים מן הכתוב ביומן יותר מן הכתוב במפורש בתורה".

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!